

CAMPAGNESOLIDARITEIT

Nu het avontuur in Irak steeds meer gaat lijken op een fiasco en de bondgenoten neiging krijgen om er uit te stappen, is het Witte Huis begonnen aan een campagne om de alliantie bijeen te houden. Condoleezza Rice kwam onlangs naar ons continent om de Europeanen er aan te herinneren dat Amerika ons in en na de Tweede Wereldoorlog ("toen het moeilijk was") niet in de steek heeft gelaten en dat het ons niet past om Irak te verlaten nu het daár moeilijk is. Dit beroep op solidariteit maakt vooral indruk als je de geschiedenis niet goed kent en veronderstelt dat Amerika uit eigen beweging en ten koste van grote offers Europa te hulp is gesneld. Zo is het niet gegaan. Amerika was tot in de jaren veertig uitgesproken isolationistisch. In 1940 werd Roosevelt vooral herkozen vanwege de suggestie dat hij zijn land

buiten de oorlog zou kunnen houden. De overheersende opinie was dat Europa zijn eigen boontjes maar moest doppen; de Amerikaanse strijdkrachten stelden dan ook niets voor. In 1940 was het Amerikaanse leger zelfs kleiner dan het Nederlandse (240.000 tegen 300.000). Pas na de Japanse aanval op Pearl Harbour (december 1941) werd het echt menens –al was het voor de Amerikanen toen nog vooral een oorlog in de Pacific tegen Japan en niet tegen Hitler- Duitsland. Dat werd het formeel wel toen Hitler aan de VS de oorlog verklaarde (een paar dagen na Pearl Harbour), maar pas een jaar later zouden de Amerikanen daadwerkelijk gaan deelnemen aan de oorlog tegen Duitsland: de landing in Noord-Afrika.

Van werkelijk te hulp schieten was geen sprake. Amerika kwam niet in oorlog door het nakomen van een bondgenootschappelijke verplichting, maar omdat het zelf werd aangevallen. De NAVO-doctrine (de aanval op één NAVO-partner is een aanval op alle partners) geldt pas sinds 1949 en was dus nog helemaal niet aan de orde. Natuurlijk is er in de oorlog solidariteit gegroeid, bewondering en dankbaarheid. Maar dat is iets anders. Amerika hoopte er buiten te blijven en -tot ons grote geluk- bleek dat onmogelijk.

Ook de suggestie van grote offers voor Europeanen die zelf te slap waren om op te treden (Rumsfeld: 'het oude Europa') vergt wel enig weerwerk. Een paar cijfers.

Als het gaat om gesneuvelde geallieerde militairen en verzetsstrijders dan ziet de statistiek er als volgt uit. Veruit de meeste gesneuvelden waren Russen: 13,6 miljoen. Dan volgen de Britten en de andere landen van het Britse Gemenebest met 452.000. Vervolgens komen de Joegoslaven met 300.000 en daarna de Amerikanen met 295.000, de Fransen met 250.000 en de Polen met 120.000. Alle andere geallieerden telden 20.000 of minder gesneuvelden (Nederland 5000). Dat is wat anders dan het beeld van de gangbare oorlogsverhalen en -films. In de koude oorlog is het Russische aandeel natuurlijk weggemoffeld en hetzelfde kan men wel zeggen van de honderdduizenden Joegoslaven (al is het de vraag of men alle gesneuvelde Joegoslaven als geallieerden kan beschouwen; Tito had niet het hele land achter zich: veel Kroaten waren huurlingen van Hitler).

Het verschil tussen Amerika en Europa is nog groter als men let op het totale aantal slachtoffers (militairen en burgers -al past hier de bedenking dat de statistiek geen onderscheid maakt tussen de holo-caust en slachtoffers van oorlogshandelingen). Ook in dat geval staat de Sovjet-Unie bovenaan, gevolgd door Polen en Joegoslavië. Op de vierde plaats komt Frankrijk. Daarna Groot Brittannië inclusief het Gemenebest en vervolgens Tsjecho-Slowakije. De VS -waar nauwelijks burgerslachtoffers vielen- komt in deze lijst op de zevende plaats, gevolgd door Nederland.

Als Amerikanen spreken over oorlog dan gaat het over ervaringen van militairen op het slagveld of aan het front. Voor Europeanen is het beeld veel omvangrijker: bezetting, vervolging, deportaties, holocaust, bombardementen, hongersnood, vernietiging. De belevingswerelden en de geschiedenis zijn anders dan we vaak denken. De verschillen zijn te groot voor een serieus beroep op solidariteit.